

Helyzetkép

2016. január – február

Gazdasági növekedés

A világgazdaság tavalyi helyzetét több jelentős, valamint néhány regionális konfliktus erőteljesen befolyásolta, ezért a korábbi prognózisok némileg alulteljesültek. Az összevont bruttó hazai termék a világ egészében a múlt évben 3%-kal emelkedett; az előző évi 3,4%-os bővüléshez képest ez némi lassulást jelent. Az Amerikai Egyesült Államoknak, a világgazdaság vezető hatalmának teljesítménye továbbra is tekintélyes és növekszik: a tavalyelőtti 2,4%-ot a múlt évben 2,5%-os GDP emelkedés követte. Japán bruttó hazai terméke 2013-ban stagnált, 0,1%-kal mérséklődött, míg a múlt évben 0,7%-kal, tehát szerény mértékben emelkedett. A globális gazdaságban tapasztalható fejlődési-ütem csökkenés különösen a kínai gazdaság mérséklődő tempójú bővülésére vezethető vissza: Kína bruttó hazai terméke a 2013. évi 7,3%-ot követően tavaly 6,9%-kal nőtt, eközben Indiáé ugyanebben a periódusban a kínaival azonos 7,3%-ról alig mozdult el, 7,2%-ra mérséklődött.

Az Európai Unió hosszú ideje nem küzdött egyidejűleg ennyi konfliktussal, mint napjainkban. A 2008. évi ingatlan-, és az annak következményeként kialakult gazdasági válság felszínre hozott több olyan ellentmondást, amelyek megoldása még várat magára, sőt némelyek esetében az azok lényegét felvázoló elképzelések sem világosak. *A növekedési lehetőségeket több tagországban is komolyan fékezi a költségvetési kiigazítás kényszere;* ennek ellenére a válság óta a tavalyi volt az első olyan év, amelyben egyetlen tagországnak sem csökkent érdemben a gazdasági teljesítménye. A múlt évben összességében 1,9%-kal nőtt a GDP, ezen belül az eurózónában 1,6%-kal haladta meg a tavalyelőttit. *Az Európai Unió növekedése számára kulcsfontosságú német gazdaság teljesítménye* – a belpolitikai konfliktusok és az exportban meghatározó kínai gazdaság lassulása ellenére – *az előző évhez hasonlóan alakult:* 1,7%-kal bővült a német gazdaság.

A magyar gazdaság a múlt év utolsó negyedében – az előző hétéves uniós támogatási ciklus végső pénzügyi zárásának kényszerében – *a korábbi fél évhez képest dinamikusabban bővült.* A *bruttó hazai termék* az október és december közötti trimeszterben az előző negyedévhez

képest – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – 1%-kal, az előző év azonos negyedéhez viszonyítva nyers adatok szerint 3,2%-kal, szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint 3%-kal emelkedett. A múlt évben a GDP volumene 2,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbi.

A negyedik negyedévben az **ipar hozzáadott értéke** 7,2%-kal, ezen belül a feldolgozóiparé 8,3%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest. A feldolgozóipar teljesítményének emelkedésében a járműipari konjunktúra, és ennek kapcsán a járműgyártás, valamint a kapcsolódó szakágazatok termelésének jelentős bővülése tükröződik. Az építőipar teljesítménye az első félévben még negyedévenként 9,3%-kal, illetve 6,3%-kal nőtt, míg a második félévben stagnált: a harmadik negyedévben 0,3%-kal csökkent, míg a negyedikben ugyanolyan mértékben, 0,3%-kal emelkedett. A mezőgazdaság hozzáadott értéke – a magas bázishoz képest – 11,7%-kal visszaesett.

A **szolgáltatások hozzáadott értéke** a negyedik negyedévben – az alacsony bázishoz képest – 3%-kal emelkedett. A szektoron belül a legnagyobb, 6,7%-os teljesítmény-bővülést a kisebb súlyú művészeti, szórakoztatási, és szabadidős tevékenységek érték el, emellett a szakmai, tudományos, műszaki és adminisztratív tevékenység hozzáadott értéke is kiemelkedő dinamikával, 6,4%-kal emelkedett. Jelentősen, 5%-kal nőtt a kereskedelem, a szálláshely szolgáltatás és a vendéglátás teljesítménye; ezen belül a turizmus második éve jelentősen bővítette a tevékenységét; igaz, a kiskereskedelmi forgalomra vonatkozó adatok nagyfokú bizonytalansága miatt a jelentős dinamikát tükröző statisztikai adatokat indokolt némi fenntartással kezelni. A többi szolgáltatási ág hozzáadott értéke nem érte el a szektor átlagát. Az információs és kommunikációs tevékenységek teljesítménye 2%-kal, a lakásértékesítést és -gazdálkodást is magába foglaló ingatlanügyleteké 1,6%-kal, a szállításé és raktározásé 1,5%-kal emelkedett. A pénzügyi, biztosítási tevékenység hozzáadott értéke hosszú idő után először – a rendkívül alacsony bázishoz viszonyítva – 1%-kal nőtt. A közszolgáltatások, azaz a közigazgatás, az oktatás, az egészségügyi és szociális ellátás teljesítménye – a korábbi évek csökkenő tendenciáját követően, tehát az alacsony bázishoz képest – viszonylag szerény mértékben, 1,5%-kal nőtt. A bruttó hazai termék bővüléséhez a negyedik negyedévben az ipar 1,6 százalékponttal, a szolgáltatási szektor 1,7 százalékponttal, ezen belül a kereskedelem és a turizmus 0,6 százalékponttal járult hozzá, szemben az építőiparral, amely abban nem játszott szerepet, a mezőgazdaság pedig 0,4 százalékponttal mérsékelte azt. A termékadók egyenlege 0,4 százalékponttal erősítette a GDP bővülését.

A **bruttó hazai termék felhasználási oldalán** a háztartások tényleges fogyasztása 3,2%-kal, ezen belül a háztartások fogyasztási kiadása 3,5%-kal, a kormányzattól kapott természetbeni juttatások volumene – az alacsony bázishoz képest – 1,9%-kal nőtt. Megjegyzendő, hogy ennek az adatnak viszonylag nagy a bizonytalansága: a KSH a második negyedévi növekedést korábban 1,6%-os mértékűnek publikálta, míg a következő negyedévi közléssel ezt a mutatót 0,5%-ra mérsékelte, most pedig 0,8%-os csökkenésre módosította. Hasonló a helyzet a közösségi fogyasztással, amelynek második negyedévi adatát a statisztikai szolgálat eredetileg 0,9%-os visszaesésként közölte, majd 0,7%-os növekedésre, most pedig ismét előjelet váltva számottevő, 4%-os mérséklődésre változtatta; a harmadik negyedévre ezt követően 4,4%-os emelkedést jelentett, amely a legutóbbi közlésnél 5,1%-ra módosult, míg a negyedik

negyedévre 6,7%-ot mutatott ki a KSH. A negyedik negyedévben a végső fogyasztás 3,7%-kal bővült az előző év azonos időszakához viszonyítva.

A **bruttó állóeszköz-felhalmozás** 6,5%-kal, az összes bruttó felhalmozás pedig 1,6%-kal nőtt, míg az előző negyedévben mindkét mutató értéke csökkent. A bruttó hazai termék belföldi felhasználása összességében 3,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A nemzetgazdaság exportteljesítménye 7,7%-kal, míg importteljesítménye 8%-kal nőtt. A GDP negyedik negyedévi bővüléséhez a végső fogyasztás 2,6 százalékponttal, a bruttó felhalmozás 0,4 százalékponttal, míg a külkereskedelmi forgalom 0,2 százalékponttal járult hozzá.

Az előző negyedévhez képest a bruttó hazai termék – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – 1%-kal emelkedett. E negyedéves összehasonlításban az ipar teljesítménye 1,6%-kal, a szolgáltatásoké 0,7%-kal, míg az építőiparé és a mezőgazdaságé egyaránt 0,3%-kal nőtt. A felhasználási oldalon a háztartások fogyasztási kiadása 0,8%-kal, a kormányzattól származó természetbeni juttatások értéke 0,4%-kal, a közösségi fogyasztás 1,6%-kal bővült. A bruttó állóeszköz-felhalmozás 1,7%-kal, az export és az import egyaránt 0,6%-kal emelkedett.

A magyar gazdaság a 2012. évi jelentős, 1,7%-os visszaesést követően 2013-ban 2%-kal, míg *tavalyelőtt kiemelkedőnek számító ütemben*, 3,6%-kal *bővült*. *A múlt évben mérséklődött a dinamika*: 2,9%-kal nőtt a GDP volumene. Ha részleteiben megvizsgáljuk a négyéves idősort, látható, hogy az élénkülés 2013 közepén kezdődött, és a tavalyi évben már lassult a növekedés, ezen belül a negyedik negyedévben az uniós források elszámolásának kényszere csupán átmeneti felívelést hozott.

A legutóbbi két és fél év sajátossága, az átmeneti tényezők együtthatása alapján elért dinamika nem fenntartható. A gazdaság állapotának fontos jellemzője, hogy a beáramló uniós források ebben az időszakban elérték a magyar bruttó hazai termék 6%-át. Ez természetesen növelte a dinamikát, de szükségszerű a visszatérés a potenciális növekedési ütemhez, amely 2% körüli, azt legfeljebb néhány tizedponttal haladja meg. A térségbeli országok ugyanebben az időintervallumban lényegesen gyorsabban fejlődtek. A visegrádi országok gazdaságfejlődési mértékének megközelítését legfőképp a hiteltelen gazdaságpolitika gátolja. *A konfrontatív, kiszámíthatatlan kormányzati politika hatására menekül az országból a működő- és a humán tőke.* A beruházási tevékenység szinte csak az uniós forrásokból megvalósuló nagyprojektekre és a kormányzati presztízs építkezésekre korlátozódik, a magántőke változatlanul nem lát perspektívát az országban.

A magyar gazdaság ezzel ismét arra az útra kerül, amely a lecsúszást jelenti a térségbeli országoktól. Az idei évben a gazdasági növekedés mértéke 2,2% és 2,4% között lehet, amelyben még mindig szerepet játszanak átmeneti tényezők, így az utóbbi két év magasabb jövedelemkiáramlásának hatására ez évben a lakossági fogyasztás viszonylag magasabb szintje még fennmarad. *A további évek növekedési dinamikája erősen függ attól, hogy miként sikerül lehívni a jelenlegi középtávú ciklus uniós forrásait.* Noha már a 7 éves periódus 3. évében járunk, ez eddig még kevésbé sikerült, igaz a kormány erősen koncentrált arra, hogy – bármi áron – minél nagyobb összeg felhasználására kerüljön sor. E tekintetben sajnálatos módon *a gazdaságpolitikai irányítás a forrásokhoz való mielőbbi teljes hozzáférést tekinti célnak, és másodlagosnak tartja, hogy ez a magyar gazdaság tényleges fejlődését szolgálja-e.*

Foglalkoztatottság, keresetek

A statisztikában az év elején is folytatódott a foglalkoztatottság utóbbi két évben megfigyelt látványos javulása, ami azonban ennél sokkal szerényebb mértékben emelkedett a valóságos munkaerőpiacon. A közfoglalkoztatás dinamikusan bővült, a kormányzat kényszeresen mutatja ki a munkahelyteremtés egyre nagyobb sikereit, miközben a közmunka irreális méreteket öltött, és a közmunkások fizetése még a minimálbérhez képest is folyamatosan leértékelődik. A közszférában jelentősen emelkedtek a keresetek, amely mindenütt csak a korábbi drasztikus reálkereset csökkenés részbeni kompenzációját jelenti. **Egyetlen közalkalmazotti réteg jövedelmének vásárlóértéke sem érte el a 2010. éviét.**

A KSH mintavételes lakossági felvétele szerint a december és február közötti három hónap átlagában a **foglalkoztatottak száma** 4 241 ezer fő volt, 117 ezer fővel, 2,8%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottak átlagos létszáma a trimeszterben 219 ezer fő volt, egynegyedével, 25,7%-kal nőtt az egy évvel azelőttihez képest. A foglalkoztatási mutató emelkedésében szerepet játszott az is, hogy a munkaerő-felvétel módszertana szerint 115 ezer külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak mutatott ki a KSH, létszámuk 9,6%-kal nőtt egy év alatt. A foglalkoztatottak számának bővülése csaknem fele részben a közfoglalkoztatottak és a külföldön dolgozók létszámának emelkedéséből származott.

A lakossági adatfelvétel szerint a **hazai elsődleges munkaerőpiacon** a megfigyelt trimeszterben 3 908 ezer főt foglalkoztattak, 1,6%-kal többet, mint egy évvel korábban. A külföldön dolgozók hazai foglalkoztatottnak tekintett százezret meghaladó körét is beleszámítva a 15-64 éves népesség **foglalkoztatási rátája** 64,7% volt, 2,2 százalékponttal magasabb az egy évvel azelőttinél. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek foglalkoztatási aránya a december és február közötti három hónap átlagában 80,9% volt, 1,5 százalékponttal magasabb az egy évvel azelőttinél, míg az 55-64 éveseké 46,9% volt, 4 százalékponttal haladta meg az egy évvel korábbi.

Az **aktív munkanélküliek száma** a december és február közötti három hónap átlagában 275 ezer fő volt, 70 ezer fővel, 20,3%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A negyedik negyedévben az előbbieken kívül még 300 ezren válaszolták a munkaerő-felvétel során azt, hogy szeretnének dolgozni, de nem kerestek aktívan munkát, mert esélytelennek látták a munkaerőpiacon a helyzetüket; közülük 66 ezer főt sorolt a KSH a **passzív munkanélküliek** csoportjába. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított **munkanélküliségi ráta** – amely csupán az aktív munkanélküliek figyelembevételével meghatározott mutató –, a megfigyelt trimeszterben 6,1% volt, 1,6 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel korábbinál. A 25 éven aluliak között hosszú idő óta rendkívül magas, a december és február közötti három hónapban 14,2% volt a munkanélküliek aránya, annak ellenére, hogy az egy évvel azelőttihez képest 4,8 százalékponttal csökkent a mutató értéke. Változatlanul **súlyos gond a tartós munkanélküliség**: az álláskeresők fele, 50%-a legalább egy éve eredménytelenül keresett

munkát. A munkanélküliség átlagos időtartama meghaladta a másfél évet, 19,2 hónap volt, az egy évvel azelőtti 17,8 hónappal szemben.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **regisztrált álláskeresők száma** február végén 366 600 fő volt, 2,1%-kal több, mint egy hónappal, és 14,9%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Februárban a foglalkoztatók 35 100 új álláshelyet jelentettek be, 36,1%-kal többet, mint egy hónappal, és 20,7%-kal többet, mint egy évvel korábban. Ezen belül a piaci munkaalkalmak száma az előző hónaphoz képest csaknem másfélszeresére, 46,4%-kal nőtt, míg az egy évvel korábbihoz viszonyítva stagnált, 0,1%-kal csökkent. A támogatott munkahelyek száma az előző hónaphoz képest 28,2%-kal, a tavaly februárhoz viszonyítva csaknem másfélszeresére, 47,6%-kal emelkedett. Februárban az álláshelyek több mint fele, 53,3%-a közmunka végzésére irányult.

Február hónapban a regisztrált munkanélküliek 14,9%-a 25 éven aluli fiatal volt, akiknek közel háromnegyede, 73,7%-a első munkahelyét kereste, reménytelenül. A munkanélküliek több mint felének, 52,6%-ának nem volt szakképzettsége. Az álláskeresők 43%-ának nem volt az általános iskolánál magasabb végzettsége, valamivel több mint felének, 51,6%-ának volt középfokú végzettsége. Ez utóbbi körben 28,5% végzett szakiskolát vagy szakközépiskolát, 48,6% szakmunkásképzőt, 4,3% technikumot, míg 18,6% gimnáziumot. A felsőfokú végzettségűek aránya februárban 5,4%-ot tett ki a munkanélküliek között. Az álláskeresők háromtizede, 29,5%-a 50 éven felüli volt. A munkanélküliek alig egyhatoda, 18,1%-a volt jogosult álláskeresői támogatásra, míg a lényegesen kisebb összegű szociális segélyben alig több mint egyharmaduk, 34,1%-uk részesült. **A munkanélküliek csaknem fele**, 47,8%-a – az Európai Unióban egyedülálló módon – **teljesen ellátatlanul maradt**. Ennek oka – többek között – az összesen 3 hónapig folyósított munkanélküli ellátás, amely minden más tagországban – reálisan figyelembe véve az újra-elhelyezkedésig szükséges átlagos időtartamot – legalább 9 hónapig jár az érintetteknek.

Változatlanul **súlyos területi problémákkal terhelt a munkaerőpiac**. A téli időszakban szokásos módon minden régióban és csaknem minden megyében emelkedett az álláskeresők száma az előző hónaphoz, illetve hónapokhoz képest, néhány megyében nagyon jelentősen: két hónap alatt Nyugat-Dunántúlon 14,7%-kal, Békés megyében 17,6%-kal, Somogy megyében 16,9%-kal, Jász-Nagykun-Szolnok megyében 12,9%-kal. A februári adatok szerint a két leghátrányosabb helyzetű régióban a munkanélküliségi ráta meghaladta a 8,1%-os országos átlag másfélszeresét: Észak-Magyarországon 14,7%, Észak-Alföldön pedig 13,9% volt a mutató értéke, de Dél-Dunántúlon is megközelítette azt, 11,3% volt a munkanélküliségi arány. Nyolc megyében is kétszámjegyű volt a munkanélküliségi mutató, a Nógrád megyei 17% meghaladta az országos átlag kétszeresét, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei 16%, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei 15% pedig alig maradt el attól. További három megyében a munkanélküliségi arány meghaladta az országos átlag másfélszeresét: Somogyban 14,2%-ot, Hajdú-Biharban 13,3%-ot, Jász-Nagykun-Szolnok megyében 12,9%-ot regisztrált a statisztika.

A **közfoglalkoztatottak száma** januárban 197 ezer fő volt, 2,2%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 11,7%-kal több, mint egy évvel korábban. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó átlagkeresete januárban 79 300 forint volt, 1%-kal alacsonyabb az egy

évvél azelőttinél. A kifizetett bruttó közmunkás bér nem érte el a jogszabályban előírt minimálbér háromnegyedét, annak 71,4%-át tette ki, ami a közmunkát szervezők értékítéletét is tükrözi a feladatellátás társadalmi fontosságáról. Az idei évben a különbség még nőtt is azáltal, hogy a kormány a minimálbér emelését önkényesen nem terjesztette ki a közfoglalkoztatottakra.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint januárban a legalább ötfős vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 2 947 ezer fő **állt alkalmazásban**, 3,4%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva az alkalmazottak létszáma 2,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A **költségvetési intézményeknél** – a közfoglalkoztatottak nélkül – 693 ezer főt alkalmaztak, 0,5%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos hónapjában.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** januárban 249 400 forint volt, 5,8%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A versenyszférában 263 300 forint volt az átlagos kereset, 5,2%-kal több az egy évvel korábbinál. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 261 800 forint volt a keresetek átlaga, 9,8%-kal több az egy évvel azelőttinél. A közszférában és a nonprofit szervezeteknél a teljes munkaidőben foglalkoztatottak közül 123 ezer fő a nettó keresetének csökkenése miatt átlagosan 9 300, illetve 9 200 forint – a keresetbe nem tartozó – kompenzációt kapott a kedvezőtlen adó- és járulékváltozások részbeni ellentételezésére.

Az alkalmazásban állók **nettó átlagkeresete** januárban 165 800 forint volt, 7,4%-kal magasabb, mint egy évvel korábban. A fogyasztói árak januárban 0,9%-kal emelkedtek, így a reákereset 6,4%-kal nőtt. A versenyszférában a fizikai dolgozók nettó átlagkeresete 120 900 forint volt, 6,4%-kal több, mint a megelőző évben; a szellemi dolgozók nettó 260 100 forintos keresete 6,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 174 100 forint volt az átlagkereset, 11,5%-kal több az egy évvel azelőttinél. Januárban a keresetek a közigazgatásban és a védelem ágazatban együttesen 13%-kal, az oktatásban 6,6%-kal, az egészségügyben 9,3%-kal, míg a szociális ellátásban 15%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

Áralakulás

A magyar gazdaságban több mint két éve deflációhoz közeli környezet érzékelhető. Az ipari termelői árak, hol stagnálnak, hol lassan mérséklődnek, mivel a világpiaci nyersanyag árak hosszú ideje nem mozdulnak, az energiaárak pedig még mindig csökkennek. A mezőgazdasági termelői árak közül a kukoricáé jelentősen nőtt, míg a búzáé, valamint az állati termékeké, különösen a tejé számottevően csökkent. A fogyasztói árak hosszú ideje stagnálnak, ezt eddig egy-egy hónapban némi növekedés váltotta fel, amit azután ismételt csökkenés követett.

Az **ipari termelői árak** januárban 0,8%-kal csökkentek az előző hónaphoz, és 1,7%-kal mérséklődtek a múlt év első hónapjához képest. Januárban az egyéb feldolgozóiparban és a javításban 4,6%-kal, a vegyiparban 3,8%-kal, a textil- és bőriparban 2%-kal, a gépgyártásban 1,1%-kal emelkedtek, míg a kohászatban 5,4%-kal, a számítógép, az elektronikai- és az optikai termékgyártásban 4,7%-kal, a villamos berendezések gyártásában 0,5%-kal csökkentek a termelői árak az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Összességében a feldolgozóiparban 1,2%-kal, az energetikában 4,9%-kal visszaestek egy év alatt a termelői árak.

Az **ipari export értékesítési árai** januárban 0,2%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 1,1%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első hónapban a kiviteli árak a vegyiparban 5%-kal, az egyéb feldolgozóiparban és a javításban 2,1%-kal, a gépgyártásban 1,4%-kal nőttek, míg a kohászatban 5,5%-kal, a számítógép, az elektronikai- és az optikai termékgyártásban 5%-kal mérséklődtek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A feldolgozóipar értékesítési árai ebben a relációban 0,9%-kal, az energetikai ipariak 5,5%-kal elmaradtak az egy évvel korábbtól.

Az **ipar belföldi értékesítési árai** januárban 2,1%-kal csökkentek az előző hónaphoz, és 3%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az év első hónapjában az egyéb feldolgozóiparban és a javításban 9,6%-kal, a nyomdaiparban 3,7%-kal, a textil- és bőriparban 2,5%-kal, a vegyiparban 2,3%-kal emelkedtek, míg a kohászatban 5,2%-kal, a villamos berendezés gyártásban 2,7%-kal csökkentek a belföldi értékesítési árak a tavaly januárhoz viszonyítva. A feldolgozóiparban összességében 2,1%-kal, az energetikai iparban 4,8%-kal mérséklődtek az értékesítési árak ebben a relációban az egy évvel korábbihoz képest.

A **mezőgazdasági termelői árak** januárban 4,8%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A növénytermesztési és kertészeti termékek ára 10,5%-kal emelkedett; a gabonafélék termelői ára 4,9%-kal, ezen belül a kukoricáé 16%-kal nőtt, a búzáé 8,9%-kal mérséklődött. Az ipari növények termelői ára 2,7%-kal, ezen belül az olajos növényeké 6,5%-kal emelkedett. A zöldségek felvásárlási ára jelentősen, 27,5%-kal, a gyümölcsöké 22,6%-kal, a burgonyaé – az alacsony bázishoz képest – kiugró mértékben, 54,2%-kal emelkedett. Az élőállatok és állati termékek felvásárlási ára 4,7%-kal csökkent, ezen belül a vágóállatoké 3,4%-kal, míg az állati termékeké 7,6%-kal visszaesett.

A **fogyasztói árak** februárban 0,1%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 0,3%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest, míg az első két hónapban 0,6%-kal nőttek a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Az élelmiszerek ára januárhoz mérten 0,5%-kal emelkedett; egy hónap alatt a cukor ára 2,5%-kal, az étolajé 1,2%-kal nőtt, míg az idényaras élelmiszerek jelentősen, 4,8%-kal drágultak.

Az **élelmiszerek fogyasztói ára** februárban **az átlagos infláció több mint másfélszeresével**, 0,7%-kal **emelkedett** az egy évvel korábbihoz képest. Az idényaras élelmiszerek nagyon jelentősen, 20,5%-kal drágultak; a cukor ára 17,5%-kal, az étolajé 13,8%-kal, a csokoládéé, a kakaóé 5,3%-kal, a zsiradékoké 3,2%-kal, a rizs 2,9%-kal, az iskolai étkezésé 2,4%-kal nőtt, míg a sertéshúsé – az áfa-kulcs mérséklés hatására – 17,5%-kal, a tejé 9,1%-kal, a sajté 6,4%-kal, a vajé 4,1%-kal csökkent. A szeszes italok és dohányárak ára 2,6%-kal emelkedett; ezen belül a tömény italoké 2,6%-kal, a dohányáraké 4,7%-kal. Az újságok és folyóiratok ára 5,1%-

kal, a tanszereké és írószereké 2,7%-kal, a gyógyszereké 2,2%-kal, a testápolási és egészségügyi cikkeké 1,7%-kal, a tartós fogyasztási cikkeké 1,8%-kal emelkedett, a ruházati termékeké stagnált, 0,1%-kal nőtt, míg az üzemanyagoké jelentősen, 11,2%-kal mérséklődött. A háztartási energiacsoportba tartozó termékek ára 0,1%-kal, ezen belül a palackos gázé 10,4%-kal mérséklődött, a távfűtésé, a vezetékes gázé és az elektromos áramé változatlan maradt, míg a széné 0,8%-kal, a tűzifáé pedig 3,8%-kal nőtt. A szolgáltatások 1,3%-kal drágultak; a lakbér 6,8%-kal, a színházjegy 4,6%-kal, a háztartási szolgáltatás 3,6%-kal, az üdülés 4,7%-kal, ezen belül a külföldi üdülés 11,6%-kal, a postai szolgáltatás 2,4%-kal került többbe, mint a múlt év februárjában.

A *nyugdíjas fogyasztói* kosárral számított *árindex* februárban nem változott az előző hónaphoz, és 0,7%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. Az év második hónapjában a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával számított – *maginfláció* 1,4% volt, ami a következő hónapokban a fogyasztói árindex nagyon lassú emelkedését vetíti előre.

Jövedelem és fogyasztás

A *kiskereskedelmi forgalom* a KSH adatközlése szerint két éve érzékelhetően, de lassuló ütemben bővül, amiben szerepe van a kereskedelmi tevékenység fehéredésének is. Januárban az eladások volumene – szezonálisan és naptárhatástól megtisztított adatok szerint – stagnált az előző hónaphoz, és – naptárhatással korrigált adatok szerint – 2,2%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. Az első hónapban az élelmiszerforgalom 1,4%-kal elmaradt a tavaly januáritól; az élelmiszerláncok forgalma 2,1%-kal visszaesett, míg a dohányüzleteket is magukba foglaló szakboltoké 1,5%-kal bővült. Az élelmiszeren kívüli forgalom – a KSH jelentése szerint – 6%-kal emelkedett. A bútorok és műszaki cikkek értékesítése 11,5%-kal, a ruházati termékeké 11,2%-kal, az illatszereké 6%-kal, a számítástechnikai és egyéb iparcikkeké 4,5%-kal nőtt, míg a gyógyszereké 1,9%-kal, a vegyes iparcikkeké 8,7%-kal mérséklődött. A korábbi évekhez hasonlóan januárban is jelentősen, 15%-kal emelkedett az internetes és csomagküldő kereskedelem, valamint 10%-kal a használtcikkek forgalma. Az üzemanyagok eladásának volumene 4,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit.

A KSH közzétette a *háztartások* múlt évi *fogyasztásának* előzetes *adatait*, melyek – vagy legalábbis a publikált információk – elemzésre csak korlátozottan alkalmasak. A lakosság jövedelmi helyzetére, fogyasztására, a szegénység alakulására vonatkozó adatközlés terjedelme az utóbbi években jelentősen szűkült; a KSH indoklásul folyamatosan módszertani változtatások szükségességére hivatkozik. A módszertani fejlesztés valóban elkerülhetetlen egyes adatfelvételeknél, mint ahogy az Eurostat fejlesztési célú módosításai is valóságosak. Összességében *a KSH mégis olyan irányba megy el, ami jelentősen korlátozza a közvélemény, benne a szakmai véleményformálók tájékoztatói lehetőségeit, és rendre felveti a statisztikai módszertanon túlmutatató okok gyanúját*. Ezen változtatások sorába tartozik a létminimum számítás hosszú évekig alkalmazott formájának beszüntetése. Kétségtelen, hogy a magyar

gyakorlat, nevezetesen a normatív létminimum számítás egyre több ponton korszerűsítésre szorult, és az is igaz, hogy az európai országok többsége a relatív jövedelmi szegénységi adatokat számítja. Ugyanakkor a KSH úgy szüntette meg a létminimum számítását, hogy – saját közlése szerint – még nem dolgozta ki azt az eljárást, amellyel a korszerűtlennek ítélt vizsgálatot felválthatná. Ebbe a körbe tartozik az a tájékoztatási gyakorlat, amely szerint előfordul, hogy az Eurostat számára kötelezően megküldött adatokat előzetesen itthon nem publikálják. Ennek szomorú példája volt az a két évvel ezelőtti eset, amikor a jövedelmi szegénység és társadalmi kirekesztettség vizsgálat – kétségtelenül rendkívül kedvezőtlen – adatait hazai kiadványban nem tették közzé, sőt a KSH adatbázisában azóta sem szerepelnek. Az ez évben bejelentett módszertani változások is alátámaszthatók szakmai érvekkel, ezek között fontos az adatszolgáltatói terhek csökkentése, mert egyre nehezebb együttműködésre bírni az adatfelvétel mintájába kerülő háztartások tagjait. Ugyanakkor az a következmény, mely szerint a 2015. évi fogyasztási adatok nem hasonlíthatók össze a korábbiakkal, komoly információhiányt idéz elő, hiszen a statisztika az összehasonlítás tudománya, ezen belül is az egyik legfontosabb területe a folyamatok időbeli alakulásának vizsgálata.

A közzétett előzetes adatok szerint a háztartások egy főre eső fogyasztása a múlt évben havonta 74 600 forint volt. Mivel a KSH nem közölt összehasonlítható áron egybevetést az előző év adataival, csak annyi állapítható meg, hogy folyó áron a fogyasztás az előző évi 2,5%-os növekedést követően jelentősen, 8,7%-kal emelkedett. Ez a fogyasztás bővülés a 2014. évi választási költségekkel adódó számottevő jövedelembővülés, valamint a devizahitelek átalakításának következménye, amely a múlt évben érvényesült a lakossági fogyasztásban. Miután 2012-ben érzékelhetően – összehasonlítható áron – 2,4%-kal csökkent, míg az azt megelőző és követő évben stagnált a lakossági fogyasztás, a hiányosan rendelkezésre bocsátott adatokból azt lehet megállapítani, hogy a háztartások egy főre eső fogyasztása a múlt évben elérte, illetve némileg meghaladta a 2012. évi szintet.

A múlt évben a családok a kiadásainak legnagyobb része, 26,7%-a élelmiszerfogyasztást szolgált. Az egy főre eső átlagos húsfogyasztás 62,4 kg volt, a kenyér és péksütemény fogyasztás 50,6 kg, a tejfogyasztás 52,8 liter, a zöldség és gyümölcs fogyasztás egyaránt 44,4 kg, a burgonya fogyasztás 30 kg volt. A háztartások kiadásainak csaknem egynegyedét, 22,2%-át a lakásfenntartás jelentette, amelynek közel kétharmadát, 63,2%-át a háztartási energia költség, míg több mint egynegyedét, 27,3%-át a víz-, csatorna- és szemétszállítás díja, valamint a közös költség tette ki. A családi kiadások egytizedét, 10,8%-át fordították közlekedésre, 6,9%-át hírközlésre, 5,5%-át kultúrára és szórakozásra, míg 3,3%-át ruházat vásárlására.

Jelentős különbség volt a magasabb jövedelmű és a szerényebb anyagi helyzetű családok fogyasztása között. Az alsó jövedelmi ötödbe tartozó háztartások, tehát a legkisebb jövedelemmel rendelkező 2 millió fő havi fogyasztása 43 200 forint volt, míg a felső jövedelmi ötödbe tartozóké annak több mint háromszorosa, 134 300 forint. Élelmiszerre és alkoholmentes italokra a legszegényebb háztartások 13 900 forintot, míg a legmagasabb jövedelműek több mint kétszerannyit, 28 500 forintot fordítottak. Ez nem csupán azt jelentette, hogy több élelmiszert vásároltak, hanem egyben jobb minőségű, drágább termékeket fogyasztottak. Az alsó jövedelmi ötödbe tartozó háztartások kiadásaik csaknem egynegyedét, 24,6%-át, míg a legmagasabb jövedelműek csupán egyötödét, 20,1%-át költötték lakásfenntartásra és háztartási

energiára. A jövedelmi különbségek tükröződnek a háztartások eltérő fogyasztásában településtípusok szerint. A fővárosi háztartások egy főre jutó 97 200 forintos havi átlagos fogyasztása 30,4%-kal, a megyei jogú városbeli családoké 9,5%-kal volt magasabb 2015-ben az országos átlagnál. Ugyanakkor a kisvárosokban lakók fogyasztása 9,1%-kal, a községekben élőké pedig 13,2%-kal elmaradt ettől az átlagtól.

Számottevő különbséget rögzített a vizsgálat a gyermekes és a gyermek nélküli háztartások fogyasztásában. ***A gyermeket nevelő családok – a kormányzati állításokkal éles ellentétben – lényegesen alacsonyabb színvonalon fogyasztanak, mint a gyermek nélküli háztartások.*** A gyermeket nevelő családok egy főre jutó fogyasztási kiadása havonta 57 200 forint volt a múlt évben, ez az országos átlagnak alig több mint háromnegyede, 76,7%-a. A gyermek nélküli háztartásokban az egy főre eső kiadás 88 800 forint volt, több mint másfélszerese, 155,2%-a a gyermekes családokénak, és közel egyötöddel, 19,1%-kal meghaladta az országos átlagot is. Ezek az adatok jól mutatják, hogy a kormány családpolitikája kizárólag a – fogyatkozó számú – középosztálybeli családokra koncentrál, a családi adókedvezmény csak korlátozott mértékben nyújt érdemi segítséget, míg a gyermekes családok széles körében semmilyen támogatásra sem számíthatnak, és éppen a többgyermekes családokat sújtják leginkább az adóemelések is. ***Ezért nő és egyben mélyül a szegénység a gyermekes családok körében, ezért ért el riasztó méreteket az alapvető javakat nélkülöző gyermekek száma.***

A ***lakosság betétállománya*** februárban 22 milliárd forinttal nőtt, és a hónap végén 6 922 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 34 milliárd forinttal mérséklődött, míg a devizabetéteké tranzakciók eredményeként 61 milliárd forinttal bővült, árfolyamváltozások következtében ugyanakkor 5 milliárd forinttal szűkült. Az Államadósság Kezelő Központ adatai szerint február végén a lakosság birtokában 3 967 milliárd forint értékű állampapír volt, 12,8%-kal több, mint az év elején.

A ***lakosság hitelállománya*** februárban 30 milliárd forinttal mérséklődött, és a hó végén 5 817 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 33 milliárd forinttal csökkent, míg a devizahiteleké tranzakciók következtében 2 milliárd forinttal nőtt, miközben az árfolyamváltozás a vizsgált hónapban azokat nem érintette. A lakossági devizahitelek aránya február végén a teljes lakossági hitelvolumennek mindössze 0,9%-át tette ki.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A külkereskedelmi forgalom előző két évben tapasztalt dinamikus bővülése az év elején megtorpant. Januárban az export volumene 1,6%-kal, az importé 6,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A ***külkereskedelmi mérleg*** aktívuma 167 milliárd forintot, illetve 530 millió eurót tett ki, 56 milliárd forinttal, illetve 174 millió euróval kevesebbet, mint a múlt év első hónapjában. A külkereskedelmi forgalom árszínvonala a kivitelben 1,1%-kal, a behozatalban 2,5%-kal csökkent, a cserearány 1,4%-kal javult.

Januárban a legnagyobb részarányt képviselő gépek és szállítóeszközök kivitele volumenben alig, mindössze 1,6%-kal, a behozatala 3%-kal emelkedett. Az árufőcsoporton belül a legnagyobb súlyú közúti jármű export a korábbi évek gyors bővülését követően euróban számítva 1%-kal, az import 3,1%-kal nőtt. A korábban második legnagyobb csoportot jelentő villamos gépek és berendezések kivitele 3,1%-kal, behozatala 4,3%-kal, a híradástechnikai készülékek exportja euróban 13,3%-kal, importja 7,5%-kal, az energiafejlesztő gépek és berendezések kivitele 3,3%-kal, behozatala 3,9%-kal nőtt. A második legjelentősebb árufőcsoport, a feldolgozott termékek exportjának volumene 3%-kal, az importjáié 9,7%-kal emelkedett.

Az exportban harmadik legnagyobb árufőcsoport, az élelmiszerek, italok és a dohánytermékek kivitelének volumene 4,6%-kal visszaesett, a behozatalaé gyakorlatilag stagnált, mindössze 0,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A legnagyobb tételt jelentő gabonaexport euró értékben – a tavalyi gyenge kukorica terméseredmény miatt – közel egyötödével, 19,5%-kal, a hús és húskészítményeké 3%-kal, az állati takarmányoké 1,3%-kal mérséklődött. Az importban vezető zöldség és gyümölcs behozatal 2,5%-kal, a húsa és húskészítményeké – elsősorban a sertéshús növekvő behozatala következtében – 12,6%-kal, az állati takarmányoké 8,1%-kal, a kávé, tea, kakaó és fűszertermékeké 7,1%-kal, a volumenben kisebb arányt képviselő dohány és dohánytermékeké 19%-kal bővült. A tejtermék és tojásbehozatal jelentősen, 13,4%-kal, a gabonáé és gabonakészítményeké 2,6%-kal mérséklődött. Az energiahordozók behozatalának volumene január folyamán jelentősen, 12,7%-kal magasabb volt, mint a múlt év első hónapjában, a termékcsoporthoz viszonyítva viszont – a világpiaci árak zuhanása következtében – 9%-kal csökkent. A szén euróban mért importértéke ennek ellenére 14,9%-kal, a földgázé – valószínűsíthetően a kritikusan alacsonnyá vált országtartalék feltöltése következtében – 7,7%-kal emelkedett, a kőolajé és kőolajtermékeké – a világpiaci árak zuhanása mellett is – közel egynegyedével, 23,3%-kal, míg a villamos energiáé 5,4%-kal esett vissza.

Januárban az Európai Unió tagállamaiba irányuló kivitel volumene 3,5%-kal, az előző évinél 3,3 százalékponttal alacsonyabb ütemben emelkedett. Ezen belül a 15 tradicionális tagállam felé stagnált, mindössze 0,4%-kal – az előző januárhoz képest 6,5 százalékponttal csökkenve –, az új tagállamokba kerülő 12,3%-kal – 5,7 százalékponttal gyorsulva – nőtt az export. Az Európai Unió tagállamaiból érkező import 5,3%-kal – 0,9 százalékpontos ütemcsökkenéssel –, ezen belül a régi tagállamokból származó 5,7%-kal – 1,2 százalékpontos gyorsulással –, a 13 új tagállamból induló 4,3%-kal – 2015 januárjához viszonyítva jelentősen, 6,3 százalékponttal lassulva – haladta meg az előző évet. Az Európai Unióval folytatott kereskedelem januári mérlege 248 milliárd forint, illetve 787 millió euró, 12 hónapos visszatekintésben 2 647 milliárd forint, illetve 8 544 millió euró többletet mutatott, utóbbi relációban 384 milliárd forinttal, illetve 1 243 millió euróval többet, mint egy évvel korábban. Az éves visszatekintés adatai a külkereskedelmi forgalom növekedési ütemének forintban 10,3%-os, euróban mérve 7,7%-os lassulását jelzik. Januárban az Európai Unió tagállamaiba irányult a kivitel 81,6%-a, és onnan származott a behozatal 76%-a, 12 hónapos visszatekintésben a kivitel 78,8%-a, a behozatal 74,8%-a zajlott uniós relációban. Az Unió kívüli országokba irányuló kivitel volumene 2016 januárjában jelentősen, 6%-kal csökkent, a behozatalaé ellenben 8,7%-kal emelkedett. A nem uniós tagállamokkal folytatott külkereskedelem januári mérlege 81 milliárd forint, illetve 257

millió euró behozatali többletet mutatott, amely 43 milliárd forinttal, illetve 136 millió euróval kedvezőtlenebb az egy évvel korábbinál.

Az **államháztartás** – önkormányzatok nélküli – **pénzforgalmi szemléletű bevétele** február végéig 2 513 milliárd forintot tett ki, ami az éves előirányzat 15,9%-a, és 2 498 milliárd forint kiadás teljesült, ami a törvényi előirányzat 15,1%-a. A központi alrendszer konszolidált többlete az első két hónapban 15 milliárd forint volt, míg az éves előirányzat 762 milliárd forint hiánnyal számol. A központi alrendszer részét képező központi költségvetés hiánya 64 milliárd forint volt, a törvényi előirányzat 8,4%-a.

A **gazdálkodó szervezetek** az első két hónapban 205 milliárd forint **adót fizettek**, 29,3%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. A növekmény döntő része abból adódott, hogy igen jelentősen, 75,8%-kal emelkedtek a társasági adóból származó befizetések, míg az egyéb központosított bevételekből 13,2%-kal több folyt be a kincstárba. Ez utóbbi jogcímen belül a legnagyobb tételt az elektronikus útdíjak 22 milliárd forintos befizetése jelentette, amely 13,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit.

Fogyasztási adókból az első két hónapban 672 milliárd forintot fizettek be a kötelezettek, 2,7%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Általános forgalmi adóból 5,8%-kal több, jövedéki adóból 1,4%-kal kevesebb bevétel folyt be a költségvetésbe az egy évvel korábbinál. Ez utóbbi elmaradás a dohánytermékeknél jelentkezett, főképp a cigaretta-csempészet következtében. A pénzügyi tranzakciós illetékből származó 39 milliárd forintos bevétel több mint egyhatodával, 15,7%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól, miután az állami pénzügyi intézmények fizetési kötelezettségét a kormány mérsékelte, illetve eltörölte.

A **lakosság** február végéig 339 milliárd forint **adót fizetett**, 4,5%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Személyi jövedelemadóból 4,1%-kal, illetvekekből 12,5%-kal nőtt a kincstári bevétel, míg gépjárműadóból 7,1%-kal mérséklődött az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A társadalombiztosítási alapok bevétele az első két hónapban 861 milliárd forintot tett ki, 2,9%-kal többet az egy évvel azelőttinél. A nyugdíjbiztosítási alap bevétele 516 milliárd forint volt, 1,6%-kal, az egészségbiztosítási alapé 4,9%-kal nőtt. A két alap bevételeinek dinamikája azért tér el ilyen mértékben, mert év elejétől megváltozott a szociális hozzájárulási adó megosztási aránya az egészségbiztosítási alap javára: a részesedése 14,54%-ról 20,57%-ra emelkedett.

Az államháztartás kiadásaiból a központi költségvetés február végéig 1 624 milliárd forintot, használt fel. Ezen belül **szociális és családtámogatásokra** az év első két hónapjában 118 milliárd forintot fordított a kormány, 3,1%-kal többet az egy évvel azelőttinél. A támogatás csökkenő tendenciájú, februárban 1,7 milliárd forinttal volt kevesebb az előző havinál. Az első kéthavi kifizetések alapján mutatkozó támogatás növekedés csak látszólagos, abban még közrejátszik, hogy a múlt év februárjától a központi költségvetésben jelennek meg a korábban önkormányzatok által finanszírozott jövedelempótló ellátások. A január-februári családtámogatások kiadásai 70 milliárd forintot tettek ki, az előző év első kéthavi kifizetéseire képest 0,3%-kal kevesebbet, ezen belül a kifizetett családi pótlék összeg 1,3%-kal volt kevesebb az egy év előttinél. A közgyógyellátásra fordított támogatások szintén tovább

csökkentek, az első két hónapban 16,1%-kal kevesebbet folyósított az állam, mint a múlt év hasonló időszakában.

A foglalkoztatási alap kiadásaira az idei év első két hónapjában 41 milliárd forintot fordítottak, egyötödével, 21,4%-kal többet az egy évvel korábinál. A kiadások több mint fele, 53,5%-a a közmunka program, 21,9%-a múlt évi programok áthúzódó munkabér kifizetéseit szolgálta. Érdeemes megjegyezni, hogy a közmunkaprogram idei tervezett kiadásai 34%-kal magasabbak a múlt évi ténynél, az alap tehát **továbbra is a munkaerőpiac fő foglalkoztatója marad.**

Az egészségbiztosítási alap január-februári kiadása 316 milliárd forint volt, 1,5%-kal haladta meg az egy évvel korábit. Abból pénzübeni ellátásokra – táppénz, GYED, rokkantsági ellátás – 93 milliárd forintot, 0,4%-kal kevesebbet fordítottak a tavalyinál, és a gyógyító megelőző ellátásokra fordított 174 milliárd forint is mindössze 2%-kal volt több, mint egy évvel korábban. A nyugdíjalap első kéthavi kiadása 508 milliárd forint volt, 1,6%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában.

A költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok **kiadásai** február végéig 989 milliárd forintot tettek ki. A kiadások üteme csökkent, 9,6%-kal alacsonyabb, mint egy évvel korábban. Azon belül mind a költségvetési szervek, mind a fejezeti kezelésű előirányzatok hazai forrásból fedezett kiadásai nőttek. Előbbiek 628 milliárd forintot költöttek, 3,7%-kal többet, mint egy évvel korábban. A fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai 263 milliárd forintot tettek ki, csaknem másfélszer annyit, 41,8%-kal többet a tavaly január-februárinál. A növekedésben döntő a kormány által kiválasztott megyei jogú városok 24 milliárd forintos fejlesztési támogatása, a köznevelési célú humánszolgáltatás működési, a nem állami felsőoktatási intézmények, a hit- és erkölcsoktatás, a tankönyv, a köznevelési szerződések, valamint a szociális célú humánszolgáltatások támogatásának 62 milliárd forintos kifizetése, továbbá kormányhatározatok alapján 30 milliárd forintos maradvány kifizetése. Az uniós kiadások 98,3 milliárd forintos összege egyharmadára, az előző év azonos időszakáénak 32,5%-ára zsugorodott, növekedés a 2014-2020-as uniós programozási időszak operatív programjainak második félévre prognosztizált felfutásától várható.

A helyi önkormányzatok támogatása 2016 első két hónapjában 116 milliárd forint volt, 5,2 milliárd forinttal, 4,4 %-kal alacsonyabb, mint 2015 azonos időszakában. A csökkenés a helyi önkormányzatok szinte minden főbb tevékenységcsoportját sújtotta: az általános működés és az ágazati feladatok kiadásait 8,8 milliárd forinttal, 7,5%-kal, ezen belül a szociális, gyermekjóléti és gyermekétkeztési feladatok ellátását a tavalyinál 10,2 milliárd forinttal, 21,4%-kal alacsonyabb összeggel támogatta a központi költségvetés.

A költségvetési szervek lejárt határidejű **tartozásállománya** február végén 72,1 milliárd forint volt, egy hónap alatt 9,3 milliárd forinttal 14,8%-kal, a januári növekedési ütem több mint kétszeresével nőtt, és az időközben több ágazatban végrehajtott adósságrendezés ellenére az egy évvel korábinak mintegy kétharmadát tette ki. Az adatszolgáltatásra kötelezett 722 intézményből február végén azok több mint fele, 400 intézmény volt eladósodott. Az összes tartozásból 30 nap alatti annak 34,1%-a, 30 és 60 nap közötti 18,9%-a, míg 60 napon túli lejáratú, minősített tartozás a teljes állomány közel fele, 46,2%-a. A tartozások döntő hányadát, 82,5%-át változatlanul az Emberi Erőforrások Minisztériumának felügyelete alatt – még éppen

– működő intézmények halmozták fel. A tárca intézményeinek január végi 51,6 milliárd forintos lejárt adóssága egy hónap alatt 15,3%-kal nőtt. A legmagasabb 44,2 milliárd forint az egészségügyi ágazat tartozása, az összes tartozás 61,3%-a. A szociális és gyermekvédelmi ágazat intézményeinek adósságállománya egy hónap alatt közel másfélszeresére emelkedett. A Miniszterelnökség irányításával működő intézménykör lejárt tartozásai 6,6 milliárdra, 13,6%-kal nőttek február folyamán. A Belügyminisztérium adósságállománya egy hónap alatt – elsősorban a különböző rendőr-főkapitányságok tartozásnövekedése következtében – több mint kétszeresére 1,1 milliárd forintra duzzadt, és csaknem kétszeresére emelkedett a Külügyminisztériumhoz tartozó külképviseletek adóssága is.

Az eladósodási folyamat szinte kezelhetetlen méretet öltött, és **komolyan veszélyezteti a közszolgáltatások fenntarthatóságát**, többszörösen bizonyítva a kormány jövedelem újraelosztó intézkedéseinek átgondolatlanságát. A közszolgáltatások finanszírozására szánt költségvetési keretösszegek valamennyi terület esetében rendre elégtelennek bizonyulnak, szétfeszítik annak költségvetési törvényben meghatározott struktúráját. A kormány pedig e tények tudomásul vétele és szerkezeti változtatások nélkül ad hoc megoldásokkal és kommunikációs eszközökkel igyekszik az aktuálisan legerőteljesebben jelentkező forráshiányt csillapítani, eddig sikertelenül. A láthatóan állandósult kritikus helyzet létrejöttében és annak fokozódásában súlyos felelőssége van a kormánynak. Kezdetől nyilvánvalóan másodlagosnak tekinti az alapvető közszolgáltatások, a közoktatás, a felsőoktatás, az egészségügy, a szociális ellátások finanszírozását. A jelenlegi kormány megalakulása óta eltelt 6 évben mintegy 1 400 milliárd forinttal kurtította meg a közszolgáltatások finanszírozására szolgáló költségvetési forrásokat. Ezzel az Európai Unió tagországai közül az utolsó ötödben vagyunk az oktatásra, egészségügyre és szociális ellátásra fordított közkiadások tekintetében. **A kormány** a drasztikus forráskivonáson túlmenően egyéb ad hoc intézkedéseivel is ellehetetleníti a közszféra e fontos területeinek normális működését. **Értelmetlen és irracionális koncentrációt erőltet a teljes államháztartásra.** Államosította a kórházakat és az iskolákat, egyetlen vízfej – feladatkörét tekintve a középírányítói és fenntartói feladatok keveredésével létrehozott, a jogosítványain egyes területeken túlterjeszkedő, a felelősségvállalásban az irányított intézményi körrel nem osztozó – szervezetre bízva az irányításukat. Az egészségügyben megalakított Állami Egészségügyi Ellátó Központ /korábban GYEMSZI/, valamint a közintézmények másik nagy csoportjának az oktatás intézményeinek szakmai és pénzügyi irányítására, fenntartására, valamint a napi működés feltételeinek megteremtésére létrehívott KLIK tevékenysége súlyosbítja az egyébként is kritikus helyzetet. A kormány láthatóan tehetetlen, ragaszkodik megalomán szervezeti elképzeléseihez, intézkedései kapkodóak.

A múlt év közepén hosszú hezitálás és késlekedés után az egészségügyi ágazatnak juttatott 60 milliárd forint láthatóan csak átmeneti adósságcsökkenést hozott. **Az adósságállomány egy év alatt újratermelődik, ami az ágazat súlyos alulfinanszírozottságának elkerülhetetlen következménye.** Hasonló helyzet alakult ki a közoktatásban is, ahol a gazdálkodás teljes centralizációja következtében az anyagi forrásokkal kizárólagosan rendelkező KLIK tartozásállománya a jelentős összegű januári finanszírozás előrehozás következtében ugyan csökkent, de februárban ismételen növekedésnek indult. Az intézmények kimutatott hiánya döntően a szállítói, valamint a köztartozásokat foglalja magába. Ugyanakkor a közszféra a saját

alkalmazottainak jogos járandóságait továbbra is – esetenként jelentős – késéssel folyósítja, azaz közalkalmazottak tízezrei válnak ezáltal az állam kényszerű hitelezőivé. Ezt az önmagában is lehetetlen helyzetet tetézi az utóbbi hónapokban az is, hogy a közszféra valamennyi dolgozójának illetményét központosítottan számfejtő Államkincstár szervezeti és informatikai rendszere változatlanul nem képes arra, hogy az érintett munkavállalók az elvárható időben és pontossággal megkapják a fizetésüket. A közszférában tapasztalható feszültség ágazati tiltakozásokhoz vezetett, ez azonban a kormányt nem annak enyhítésére, végső soron autentikus munkáltatói intézkedésekre sarkallja. Általánosságban vagy külön-külön személyükben jövedelemcsökkentéssel, munkahelyvesztéssel fenyegeti a közszféra alkalmazottait a nem működő rendszer áttekintése és megreformálása helyett.

Ipar, építőipar

Az *ipari termelés* volumenváltozása 2016 januárjában a 2007-2013 uniós programozási ciklus lezárultával a megelőző két évhez képest jelentősen mérséklődött. Nyers adatok szerint az előző év januárjához viszonyítva 0,2%-kal csökkent a kibocsátás volumene, de a munkanaphatással korrigált mutató is lényegesen szerényebb ütemű a megelőző évinél, mindössze 2,1%-os növekedést mutat, szemben az akkori 9,1%-kal. A szezonális és munkanaphatással korrigált termelési volumen az előző hónapoz képest 0,1%-kal csökkent. Az ipari termelésben döntő súlyt képviselő *feldolgozóipar* termelése 0,3%-kal, az *energiaipar*é 2,1%-kal emelkedett 2015 januárjához viszonyítva.

A feldolgozóipar tizenhárom alága közül hatban csökkent a termelés volumene. A legjelentősebb, közel egyharmados arányt képviselő járműgyártás kibocsátása 3,5%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. Ebben az iparágban utoljára 2012 decemberében mért termelési volumencsökkenést a KSH, igaz akkor az lényegesen szerényebb mértékű, 0,4% volt. A járműgyártáson belül 10,6%-kal esett vissza a közúti járműgyártás volumene, míg azok alkatrészgyártása 6,6%-kal növekedett. A teljesítmény visszaesését a rendelésállomány adatai is megerősítik. A termelés volumene szerint második helyen lévő számítógép, elektronikai és optikai termék gyártás 16,6%-kal bővült januárban az egy évvel korábbihoz képest, legnagyobb mértékben, 29%-kal az elektronikus fogyasztási cikkek előállítására nőtt. Az élelmiszer, ital és dohánytermékek előállítása mindössze 0,4%-kal emelkedett, nagyrészt a kivitel 2,2%-os növekedésének köszönhetően. Azon belül 0,7%-kal mérséklődött a legjelentősebb arányú húsfeldolgozás, -tartósítás és húskészítmény előállítás, ugyanakkor 28%-kal nőtt a takarmánygyártás volumene. 11,4%-kal nőtt a fémalapanyag és a fémfeldolgozási termékek gyártása, ugyanakkor 8,4%-os visszaesés volt tapasztalható a vegyi anyag és termékgyártásban. Legnagyobb mértékben, 16,3%-kal azonban a gép és gépi berendezés gyártás volumene esett vissza januárban az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Bár a feldolgozóipari ágazatok rendeléseinek volumene összességében 11,2%-kal meghaladta a 2015. januárit, az új rendelések 18,2%-os – belföldi vonatkozásban 2,8%-os, export tekintetében 20%-os – volumencsökkenése kedvezőtlen folyamatot jelez. A legalább ötfős ipari vállalkozások körében szintén a termelési

volumen mérséklődését mutatja az egy főre jutó teljesítmény 2,4%-os csökkenése, amely 2,7%-os létszámnövekedés mellett mutatkozott. Az ország régiói közül négyben 3%-17,5% között nőtt, háromban viszont csökkent az ipari termelés. A legnagyobb volumennövekedési ütem a Dél-Dunántúlon mutatkozott, Közép-Magyarországon viszont 5,5%-kal, Nyugat-Dunántúlon 6,9%-kal, Dél-Alföldön pedig 7,9%-kal zsugorodott az ipar kibocsátása.

Az **építőipari termelés** volumene – az uniós forrásból végzett munkák befejeződése miatt januárban – 20,1%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A visszaesés mindkét építményfőcsoportot érintette: az épületek építése 12,6%-kal, az egyéb építményeké 28,5%-kal volt alacsonyabb, mint 2015 januárjában. A legnagyobb mértékben az út- és vasútépítő, valamint a közműépítéssel foglalkozó vállalkozások termelése csökkent. Az uniós projektek befejeződése következményeként a rendelésállomány januárban szintén lényegesen alacsonyabb volt az egy év előttinél: az új szerződések volumene 21,8%-kal, azon belül az épületek építésére kötötteké 24,7%-kal, az egyéb építmények építésére vonatkozó megbízásoké 19,6%-kal volt alacsonyabb, mint egy évvel korábban. Az ágazat január végi szerződésállományának volumene összességében jelentősen, 44,1%-kal maradt el a 2015 januárjától. A csökkenés az épületek építésére vonatkozó szerződésállomány 42,3%-os növekedésének, valamint az egyéb építmények létesítésére szóló megállapodások 66,5%-os volumencsökkenésének eredője.

Mind az ipar, mind az építőipar termelési uniós forrásoktól erőteljesen függő volumenváltozása a magyar gazdaság külső kitétségét tükrözi, ami az ország gazdasági teljesítményének instabilitásához vezet. Emiatt lenne **fontos annak következetes és nem provizórikus megoldásokon nyugvó stabilizálása, amire az eddigi folyamatok tükrében a jelenlegi kormány láthatóan nem képes.**

Mezőgazdaság

A **mezőgazdasági termékek felvásárlása** január hónapban 10,1%-kal elmaradt az egy évvel azelőttitől. A növényi és kertészeti termékek felvásárlása több mint egyharmadával, 37,6%-kal visszaesett. Gabonafélékből alig több mint feleannyit, 43,2%-kal, zöldségfélékből 40,5%-kal, gyümölcsből 20,5%-kal kevesebbet vásároltak fel, mint egy évvel korábban. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 2,5%-kal nőtt; ezen belül a vágóállatoké 5,3%-kal emelkedett, míg az állati termékeké 3,3%-kal mérséklődött.

Turizmus

A turistaforgalom harmadik éve megszakítás nélkül dinamikusán bővül. Januárban 540 ezer **vendég** 1 265 ezer éjszakát töltött el magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma 7,8%-

kal, a *vendégéjszakáké* ennél kisebb mértékben, 6%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A *külföldi vendégforgalom* 5,8%-kal nőtt. A legtöbb, 68 ezer vendégéjszakát változatlanul a német turisták töltötték el hazai szálláshelyeken, igaz, érzékelhetően, 6,3%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Osztrák vendégek 54 ezer éjszakára vettek igénybe magyarországi szálláshelyeket, jelentősen, 15,7%-kal többet, mint a múlt év első hónapjában. Az orosz turisták 49 ezer vendégéjszakája számottevően, 14,6%-kal elmaradt az egy évvel azelőttitől. Az olasz turisták szintén 49 ezer vendégéjszakája viszont 5%-os, a brit turisták 47 ezer éjszakája 4,7%-os, a románok által eltöltött 38 ezer éjszaka 16,4%-os, míg a szlovákok 21 ezer vendégéjszakája 23,9%-os tartózkodási-idő növekedést jelent. Az Ázsia országaiból érkezett vendégek 64 ezer éjszakát töltöttek el hazai szálláshelyeken, egyötödével, 20,4%-kal, az Amerikai Egyesült Államokból érkezők pedig 20 ezer éjszakát, némileg, 0,8%-kal kevesebbet az egy évvel korábbinál. A *belföldi vendégforgalom* januárban 621 ezer éjszakára vette igénybe a kereskedelmi szálláshelyeket, mely számottevő, 6,1%-os emelkedést jelent. A szállodák átlagos foglaltsága az első hónapban 39,1% volt, 0,9 százalékponttal magasabb az egy évvel korábbinál. Az ötszallagos hotelek foglaltsága 55%, a négyszallagosoké 47,4%, míg a gyógyszállóké 48,9% volt. A kereskedelmi szálláshelyek bruttó árbevétele januárban 22 milliárd forint volt, folyó áron 3,8%-kal több, mint egy évvel korábban.

Népmozgalom

Az év első hónapjában 7 700 *gyermek született*, 4,3%-kal kevesebb, mint a tavalyi év azonos időszakában. A születési arányszám 9,2‰ volt, 0,4 ezrelékponttal kisebb az egy évvel korábbinál. Januárban 1 400 *házasságot kötöttek*, – a rendkívül alacsony bázishoz képest – jelentősen, 9,5%-kal többet a megelőző évinél. A házasságkötési arányszám 1,7‰ volt, amely 0,2 ezrelékpontos emelkedést jelent.

Január hónapban 11 200 *halálesetet* anyakönyveztek, – a rendkívül magas bázishoz képest – 15%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában. A halálozási arányszám 2,3 ezrelékponttal 13,5‰-re mérséklődött. A csecsemőhalálozási arányszám 3,3‰ volt, érzékelhetően, 1,7 ezrelékponttal kisebb az egy évvel azelőttinél. A *természetes fogyás* 4,2‰-et mutatott, ami 2 ezrelékponttal alacsonyabb, mint a múlt év első hónapjában.

Bűnügyi helyzet

A Belügyminisztérium legutóbbi adatai szerint a múlt évben 280 100 *bűncselekményt* regisztráltak, 15%-kal, ezen belül Budapesten 21,6%-kal kevesebbet, mint az előző évben. A súlyosabb megítélésű *bűntettek* száma egyötödével, 20,5%-kal, az enyhébb megítélésű *vétségeké* 11,6%-kal, a fővárosban 21,5%-kal mérséklődött. A tavalyi évben a sértettek száma

14,6%-kal, az ismertté vált elkövetőké 5,3%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A bűnügyi statisztikában kimutatott számottevő mérséklődés jelentős részben a jogszabályok, azaz a számbavételi mód változásának következménye, de csupán erre a tényezőre nem vezethető vissza. A társadalomban végbement változások ugyanakkor nem támasztják alá ezeket a meglepő adatokat, a hivatalos szervek pedig – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény, valamint a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény előírásait megszegve – nem adnak a közvéleménynek érdemi tájékoztatást.

Budapest, 2016. április 9.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, NGM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat.

Megjegyzés: A statisztikai adtagyűjtési rendszerben az évközi adatok kisebb része a tárgyhót követő hónapban rendelkezésre áll, ilyen a fogyasztói ár, az államháztartási adatok; a statisztikai információk többsége a tárgyhót követő második hónapban kerül nyilvánosságra. Bizonyos adatok negyedéves gyakorisággal készülnek, és általában a tárgyidőszakot követő második hónapban állnak rendelkezésre, ilyen a bruttó hazai termék és a beruházások, de a folyó fizetési mérleg adatait csak a 90. napon lehet megismerni. Ezért az elemzés a készítést megelőző két hónap, illetve az előző negyedév rendelkezésre álló adatait vizsgálja.